

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Acció Exterior,
Relacions Institucionals i Transparència**

Pla anual de cooperació al desenvolupament per al 2018

Taula de continguts	Pàgina
1. La cooperació catalana en el context del 2018	3
I. LA POLÍTICA PÚBLICA DE COOPERACIÓ: ORIENTACIONS I PRIORITATS PER AL 2018	
2. Prioritats 2018	
2.1 Objectius de Desenvolupament Sostenible	5
2.2 Innovació	5
2.3 Més projecció internacional per a la cooperació catalana	6
2.4 Seguretat humana	7
3. Planificació i actuacions estratègiques	
3.1 Planificació: Visió 2030 i Pla director	7
3.2 Seguiment i portal de dades	8
3.3 Gestió del coneixement: avaluació i recerca	9
3.4 Qualitat i eficàcia	10
3.5 Nous finançaments del desenvolupament	10
4. Relacions institucionals, coordinació, coherència i participació	
4.1 Cooperació de país	11
4.2 Coordinació dels departaments de la Generalitat	12
4.3 Coherència de polítiques per al desenvolupament	12
II. L'EXECUCIÓ DELS RECURSOS DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT DE LA GENERALITAT	
5. Canalització dels recursos: modalitats	13
6. Actuacions i projectes temàtics principals	14
6.1 Prevenció de violències i promoció de garanties de no repetició	14
6.2 Apoderament polític i econòmic de les dones i la població juvenil en construcció de pau i lluita contra violències	15
6.3 Apoderament de les dones i lluita contra les violències de gènere	16
6.4 Crisi de refugi	17
6.5 Protecció de defensors/es de drets humans	17
7. Educació per al desenvolupament	18
7.1 Activitats d'educació per al desenvolupament en l'àmbit formal	18
7.2 Activitats de sensibilització per al desenvolupament	19
7.3 Divulgació i recerca sobre desenvolupament i pau	20
8. Instruments	21
8.1 Cooperacions tècniques	21
8.2 Esport i desenvolupament	23
8.3 Programes d'altres donants	23
9. Enfortiment dels actors de la cooperació i suport al sector	24
ANNEXOS	26

Els plans anuals de cooperació al desenvolupament són, d'acord amb la Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament, el principal instrument programàtic i d'orientació política de què disposa el Govern per desplegar anualment, en accions concretes, els compromisos que fixen els plans directors.

La programació de les actuacions per al 2018, que culmina en aquest Pla anual, es va iniciar en uns moments certament excepcionals: recordem que el 27 d'octubre de 2017, a demanda del Govern de l'Estat, el Senat espanyol va aprovar l'aplicació de l'article 155 a Catalunya. Entre d'altres mesures, va ser destituït el Govern de la Generalitat de Catalunya i l'Administració catalana va quedar intervinguda pel Govern espanyol. El mateix dia, el president del Govern central va convocar eleccions autonòmiques per al 21 de desembre. La intervenció de la Generalitat de Catalunya tingué un impacte notable, especialment en el Departament d'Afers i Relacions Institucionals i Exteriors i Transparència (DEXI), amb el tancament de delegacions a l'exterior o la supressió d'organismes com el Consell de Diplomàcia Pública de Catalunya (Diplocat). Igualment rellevants van ser els cessaments en diferents departaments i unitats de la Generalitat, especialment a Vicepresidència i Interior.

Malgrat aquestes circumstàncies difícils, l'opció de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament (DGCD) va ser la d'impulsar l'elaboració d'aquest pla anual. Per això, el 29 de novembre de 2017, es va fer una comunicació als i a les vocals de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament (CICD) on els demanava que iniciessin la tasca d'identificació de les actuacions d'ajut oficial al desenvolupament (AOD) previstes pel seu departament per a 2018. La mateixa demanda va ser feta a l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), principal organisme executor d'aquesta política pública. Aquesta demanda va ser renovada el 16 de febrer d'enguany.

Les programacions d'actuacions de les diferents unitats, amb despesa finalista, juntament amb el pressupost de l'ACCD, constitueixen la previsió global d'AOD de la Generalitat per a l'exercici present. Aquest pla s'ha elaborat a partir d'aquestes actuacions previstes, orientades per les prioritats anuals i organitzades a partir dels objectius i de les recomanacions del Pla director 2015-2018.

1. La cooperació catalana en el context del 2018

No deixa d'augmentar la magnitud i l'impacte en la vida de les persones —del Sud i del Nord— dels problemes globals. El balanç del 2017 i les perspectives per al 2018 continuen mostrant un panorama greu de crisis i amenaces que afecten el conjunt de la humanitat. Els estats i els seus instruments convencionals semblen incapaços de garantir la seguretat humana i l'accés a unes condicions de vida dignes, sense les quals és impossible l'autonomia i el desenvolupament de les persones i de les famílies. Això és encara més greu en el cas de les dones i les nenes, que continuen patint tot tipus de violències i que personifiquen l'encreuament entre desigualtat i inequitat. Després de set anys, mig milió de persones mortes i cinc milions i mig de desplaçades, a Síria continua una guerra civil de la qual encara no veiem el final. I de forma també poc visible, però alhora absolutament present, molts països a l'Àfrica oriental i central (Somàlia, Nigèria, Mali, República Centreafricana, RD del Congo, Etiòpia, Nigèria, Sudan i Sudan del Sud, però també Líbia) hauran de fer front aquest 2018 a crisis humanitàries greus. Desplaçaments interns causats per conflictes armats i per esgotament mediambiental, incloses les sequeres cròniques, agreujaran situacions ja difícils de manca d'aliments i d'accés a l'aigua, al sanejament i a serveis bàsics com els de salut.

És en aquest escenari complex que els canvis han arribat també a les polítiques i les pràctiques de cooperació al desenvolupament, com a instrument fonamental per a fer front a aquestes amenaces a la seguretat i al benestar de les persones. Són canvis coneguts que venen de lluny: aparició de nous actors fora del marc tradicional de l'AOD, fluxos de capital privat, amb gran incidència en el desenvolupament, augment de la cooperació Sud-Sud... En general, veiem com les estratègies d'actuació convencionals han de ser reformulades, si volen ser eficaces: més transversalitat, més porositat, més capacitat de generar sinèrgies.

És en aquest context on se situen els esforços de la cooperació catalana. Un context certament complex, que no podem deixar d'examinar en la seva globalitat, malgrat la limitació dels recursos de què disposem per a intervenir-hi. Aquesta mirada àmplia i crítica ens ha de portar, necessàriament, a actuar on puguem ser més eficaços: allà on tenim més capacitats i més coneixements, i sumant a les pròpies forces les d'altres actors, catalans i internacionals. En els darrers anys hem estat parlant d'una Catalunya compromesa i responsable amb els afers globals; un compromís que hem bastit sobre sis pilars: el manteniment del suport al sector; la presència en espais i xarxes internacionals; la resposta àgil davant situacions d'emergència; els acords de govern amb els països socis; la coordinació i col·laboració dels actors sobre el terreny, i la coherència de les polítiques públiques per al desenvolupament.

Alhora, en un món enxarxat i connectat, hi ha maneres d'exercir aquest compromís allà on no s'és directament present: a través de l'educació i la sensibilització, de la recerca i de la generació d'evidències, de les aliances i dels partenariats, de la incidència i de les campanyes transnacionals. Potser la cooperació catalana no pot ser present a tota situació que requereixi de suport i d'ajut, però sí que pot observar, pensar, connectar-se i mirar de donar respostes en clau global. Aquesta necessitat —la de preveure i de respondre, de tenir posicionament i pensar canals d'acció— és més present que mai, i marca sens dubte la programació anual que aquí s'exposa.

En clau interna, aquest pla és el primer de la dotzena legislatura, alhora que el darrer de la planificació 2015-2018: una programació que és alhora de continuïtat i de transició. Continuïtat, perquè l'exercici de 2017 incorporava una sèrie d'innovacions i canvis significatius que van implicar un esforç important, sobretot per a l'ACCD, i que marcaran també la gestió de 2018. Ens referim a les noves convocatòries de subvencions, que van confluïr en el darrer semestre de l'any passat, i que impliquen el seguiment de més de 150 projectes i programes plurianuals, molts dels quals s'inicien o continuen aquest 2018. Igualment, a les noves formes de treball adoptades per l'ACCD l'any passat, més integrades i amb prioritats que combinaven el treball sectorial i territorial; i el fet que l'Agència es dotés d'una nova direcció executiva, després d'un període on la DGCD havia assegurat tant l'impuls polític i estratègic com la gestió de l'Agència. Per tot això, el 2018 pot ser vist com el segon any d'una planificació biennal, on es completaran actuacions iniciades en els mesos precedents.

Tanmateix, aquest és també un pla de transició, on els elements de la planificació actual conviuen amb d'altres que prefiguren ja la que ha de ser la cooperació futura. Una cooperació, com veurem, molt orientada als marcs de resultats globals del desenvolupament, i especialment a l'Agenda 2030 i als Objectius de Desenvolupament Sostenible.

I. LA POLÍTICA PÚBLICA DE COOPERACIÓ: ORIENTACIONS I PRIORITATS PER AL 2018

2. Prioritats 2018

2.1 Objectius de Desenvolupament Sostenible

L'adopció, el 2015, per part de les Nacions Unides (NU), de l'Agenda 2030, amb els seus disset Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS), és l'expressió dels canvis de gran abast que ha experimentat el món del desenvolupament en les darreres dècades. Entre d'altres, l'assumpció imprescindible del vector sostenibilitat en tot procés de desenvolupament; la necessitat d'un treball universal, on el Nord i el Sud són corresponsables d'una agenda que també afecta el planeta; o la necessitat de mobilitzar fons addicionals per a l'assoliment dels objectius de desenvolupament, més enllà de d'ajut oficial. En els ODS convergeixen dues grans agendes mundials, la de la sostenibilitat i la del desenvolupament, i són també una referència central per a l'agenda de la urbanització (Habitat III, Quito 2016). Els ODS són, així, un marc de referència per als avenços de cada país, i marquen resultats a assolir pel conjunt de les polítiques públiques, entre les quals la cooperació al desenvolupament.

L'adaptació del marc dels ODS a Catalunya és un procés d'una certa complexitat, i és així que la Generalitat es dotarà d'un pla nacional d'ODS (el PNODS), de coordinació i integració entre les diferents polítiques. En el marc dels treballs per a la implementació de la nova agenda global a Catalunya, l'opció de la DGCD i de l'ACCD és emprar l'Agenda 2030 i els ODS com a marc de treball on plantejar i fer avançar solucions per a les necessitats, ben identificades en exercicis anteriors, de la cooperació catalana: diversificar els seus actors i identificar-ne els nous; establir relacions i aliances més obertes, amb partenariats que vagin més enllà de l'activitat subvencionadora; avançar cap a la gestió estratègica; superar els marcs habituals i limitadors de països i temes prioritaris, tot mantenint criteris d'eficàcia territorial i sectorial, i identificar àmbits d'impacte i de reconeixement internacionals. En darrer terme, repensar el rol estratègic de la política pública de cooperació en aquest nou context, el seu posicionament internacional, i la missió de les seves unitats principals.

2.2 Innovació

En totes les esferes de l'activitat humana, i també en les polítiques públiques, la innovació està passant a ocupar un lloc diferent: de ser una eina ocasional per a la millora en els plans estratègic i operatiu, a esdevenir un recurs i una actitud necessaris, en les persones i les organitzacions i de forma contínua, per tal de desplegar les seves missions en el context actual. Un context que s'ha anomenat «VUCA» (volàtil, incert, complex i ambigu), i que ens demana capacitat d'adaptació, eines flexibles d'actuació, i transversalitat i interrelació de polítiques i sectors.

Innovació vol dir incorporar la mirada d'aquells que ja estan responent, amb les seves pròpies fórmules, a reptes que tenen una dimensió global. Pensem en els joves, que incorporen no només una nova relació amb les tecnologies, sinó unes noves prioritats, costums, formes de socialitzar i de participar, etc, que cal tenir en compte i introduir en l'equació. També en altres agents, ja presents a Catalunya, i que tradicionalment no sempre s'han enquadrat dins l'àmbit de la cooperació: universitats, col·legis professionals, tercer sector, àmbit financer, món tecnològic, empresarial, esportiu,

cultural... Nous actors que seran incorporats al debat de la futura planificació en clau 2030, i amb qui s'establiran noves relacions i noves aliances.

El repte d'incorporar la innovació en la cooperació al desenvolupament ha estat ben entès per les organitzacions del sector, que són conscients de la necessitat d'entomar de forma integral aquesta qüestió, tant des d'una perspectiva tecnològica com metodològica i social, a l'hora d'abordar els projectes i programes. Enguany serà prioritari acompanyar, amb els instruments de la política pública, aquest esforç de les nostres entitats.

2.3 Més projecció internacional per a la cooperació catalana

En el 2018, aquesta prioritat dels darrers anys és no només vigent, sinó una realitat ja visible. Alguns exemples: enguany la cooperació catalana participarà als *European Development Days* el mes de juny a Brussel·les. Estarem presents a la Comissió de Drets Humans de les NU, en el grup de treball sobre empresa i desenvolupament; també a la cimera no governamental de seguiment de la CEDAW, a Nova York; o al *XIII Foro Social Mundial*, a Rio de Janeiro.

Aquesta projecció internacional té lloc també en activitats organitzades a Catalunya, quan serveixen per convocar persones expertes de primer nivell, catalitzar l'atenció i l'interès de la comunitat local del desenvolupament respecte d'una qüestió determinada, orientar la nostra pràctica, i posicionar-nos en el debat internacional. Per a aquest 2018 preparem diverses activitats d'aquest tipus: de forma vinculada a la innovació i les noves tecnologies, s'organitzarà una jornada en el marc de l'*Smart City World Expo*, el novembre de 2018, on s'exposaran propostes d'ús tecnològic; també un congrés internacional sobre l'esport i el desenvolupament, on s'examinarà el paper catalitzador de l'activitat física en l'assoliment dels ODS. Es farà igualment una proposta per a organitzar la segona edició del *Seminari internacional de ciutats dividides*, amb una visió més àmplia i que incorpori els aprenentatges de resiliència més recents. Es contribuirà també a un seminari internacional sobre com avaluar i influenciar el progrés de la implementació dels acords de pau, juntament amb l'*Institut Kroc, Conciliation Resources* i l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), entre d'altres.

En un pla operatiu, Catalunya s'adherirà a la Xarxa europea de programes de relocació temporal, una plataforma global d'organitzacions actives en programes de relocació temporal de defensors i defensores de drets humans en situació de risc. La cooperació catalana també participa a projectes europeus (*Twinnings, Taiex, Devreporter, Plataforma...*) i a xarxes d'autoritats locals i regionals (algunes basades a Barcelona, com ara *Medcités, CGLU* o *Metropolis*), que li permeten seguir de prop i participar als debats internacionals sobre desenvolupament.

La incidència, el posicionament, les aliances, el *benchmarking* i la visibilitat internacionals de la cooperació catalana són imprescindibles, tant per a les unitats de la Generalitat com per als actors del seu sistema. I és per això que s'han impulsat, i es continuaran impulsant aquest 2018, diversos instruments per donar suport a la internacionalització de les entitats de la cooperació. Entre d'altres, s'executaran la *Convocatòria Oberta*, de 2017, que permet el finançament de viatges per a reunions i conferències, o la seva organització a Catalunya; i la convocatòria INTCO, d'incentivació de l'accés als programes de recerca europea, de la mà dels centres d'investigació catalans.

2.4 Seguretat humana

L'any passat recordàvem que les amenaces a la pau i la seguretat són multidimensionals i que la privació, humana i ambiental, és una font clara de conflicte, que pot esdevenir violent. La seguretat humana es relaciona així, de forma gairebé inseparable, amb el desenvolupament (econòmic, polític, basat en drets), i també amb l'ajut humanitari i d'emergència, que és avui la seva cara més visible. La cooperació catalana ha de contribuir a donar respostes immediates a les necessitats de les persones que cerquen refugi i protecció; però també ha de ser activa en la prevenció del conflicte, i en el treball per a la seva resolució. Per això, el foment de la pau ha de complementar, en aquest 2018, de forma més nítida, les actuacions de cooperació al desenvolupament.

Enguany es renovarà l'impuls al projecte de posicionar Catalunya com un centre de referència en temes de pau i d'educació per a la pau (incloses la formació, la sensibilització, la recerca i la incidència), i amb una òptica àmplia, que incorpori també qüestions de desenvolupament. En l'àmbit institucional, això implicarà una col·laboració enfortida entre la DGCD/ACCD i l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), altres centres i organismes de referència a Catalunya, i amb el Departament d'Ensenyament.

L'objectiu és crear un perfil internacional de Catalunya en matèria de treball per la pau i la seguretat humana orientat a l'enfortiment, des de la nostra especificitat i amb els nostres recursos, del multilateralisme, la institucionalitat i la governabilitat internacionals, la prevalença del dret internacional i la solució pacífica de les controvèrsies; i fer-ho de la mà de la societat civil i de les seves organitzacions, catalanes i transnacionals.

3. Planificació i actuacions estratègiques

3.1 Planificació: Visió 2030 i Pla director

L'Agenda 2030 no és pròpiament una agenda de cooperació al desenvolupament, però sí que estableix un conjunt d'objectius i, sobretot, de mitjans d'implementació que orienten aquesta política i que fan possible una rendició de comptes dins un marc de resultats global. Hi ocupen un lloc destacat qüestions que són de gran interès per a la cooperació catalana, i que formen ja part de la seva tradició: l'Agenda emfasitza la importància de la coherència de polítiques per al desenvolupament; d'establir partenariats innovadors amb tot aquell agent susceptible de contribuir als ODS; de donar prioritat a la creació de capacitat tècnica i institucional per al desenvolupament, tot respectant el model de desenvolupament de cada país i la seva responsabilitat en la matèria; o d'impulsar la cooperació en noves tecnologies, de forma transversal al treball en tots els ODS.

L'Agenda 2030 actualitza la importància de mantenir els compromisos d'AOD, i la xifra del 0,7 % PIB; i dedicar-ne almenys una tercera part als països menys avançats (PMA). Deixa espai ample per a un abordatge transformador, com l'enfocament de gènere i basat en drets humans (EGiBDH), que la cooperació catalana ha consolidat en aquest cicle. Però també expressa la necessitat de mobilitzar el màxim de recursos econòmics per als ODS més enllà de l'AOD, el qual ha de ser també un catalitzador d'altres despeses i inversions. Igualment important és el compromís dels agents públics de generar dades de qualitat, d'assegurar una bona rendició de comptes, i de donar suport als esforços dels països en desenvolupament per a fer el mateix.

Els ODS i l'Agenda 2030, com a marc de resultats i llenguatge compartits per la gran comunitat del desenvolupament, conviuen amb altres acords internacionals de més poder normatiu, i que vinculen i continuaran vinculant el treball no només de les unitats

de cooperació de Generalitat, sinó del conjunt d'aquesta administració. Estem pensant en el conjunt d'instruments de drets humans, auspiciats al llarg del temps per les Nacions Unides, i que avui són una conquesta i una garantia per a tota la societat catalana. Uns instruments internacionals vinculants, que tenen el seu corol·lari a Catalunya. Destaquem aquí la Llei d'igualtat, de 21 de juliol de 2015, la qual estableix en el seu art. 51.1 que les polítiques de cooperació al desenvolupament i de foment de la pau, els plans, els documents de planificació, seguiment i avaluació estratègics, els processos d'actuació i de diàleg polític i les relacions institucionals han d'incorporar la perspectiva integrada de gènere basada en els drets humans.

Per a la nova planificació, la DGCD pren una opció clara: emprar el marc de l'Agenda 2030 i dels ODS per a una reflexió més àmplia (un cicle llarg, de 12 anys), que plantegi canvis més ambiciosos i de més abast. Una reflexió oberta, que serveixi per actualitzar el mapa d'actors, per identificar les àrees estratègiques on és possible assolir un impacte internacional diferenciat, i per repensar la governança del sistema, inclòs el paper de les seves unitats centrals (DGCD i ACCD).

La Visió 2030 ha de ser un instrument per repensar la cooperació catalana, projectar-la cap el futur i posicionar-la en el món. Això inclou la posada en valor i l'actualització, allà on calgui, de l'enfocament de la cooperació construït i consolidat durant el desplegament d'aquest Pla director. El nostre és un model d'abordatge de les situacions i de les intervencions que es basa en uns principis també presents a l'Agenda 2030: la universalitat d'aquesta agenda; la corresponsabilitat de tots els agents per a la seva implementació (participació de la societat civil; diàleg de polítiques multinivell entre les administracions); la necessitat d'innovació en les pràctiques i els instruments, inclosa la prova i l'error; o l'obertura a nous actors i nous partenariats. Alhora, la cooperació catalana declina aquesta agenda en clau de drets i d'apoderament, amb un èmfasi en els drets humans de les dones i en les diferents responsabilitats i capacitats del conjunt d'actors: persones, col·lectius i autoritats públiques.

La Visió 2030 serà també la base d'un document més concret: un Pla director per als anys 2019-2022 que, a partir de la reflexió sobre els ODS, especifiqui un horitzó econòmic concret, que prengui decisions respecte de les prioritats de la cooperació i dels seus mitjans d'implementació.

El Consell de Cooperació al Desenvolupament, com a òrgan de referència per a la participació dels agents del sistema català, acompanyarà el conjunt dels treballs de consulta i participació, tant per a l'elaboració de la Visió 2030 com de la seva concreció per a 2019-2022. La Sub-direcció General de Qualitat Democràtica (Secretaria de Transparència i Govern Obert, DEXI) acompanya i assessora la DGCD en el procés.

3.2 Seguiment i portal de dades

El seguiment és una funció fonamental per a les polítiques públiques, especialment les de cooperació. Es tracta de retre comptes d'allò fet i dels seus impactes, de mostrar les dades de forma transparent, i també d'observar i analitzar els resultats, aprendre de la gestió i alimentar i millorar el cicle de la política pública.

En aquest 2018 tindrà lloc la segona fase del projecte encetat l'any passat, de creació d'un portal de dades de la cooperació catalana, amb l'objectiu de millorar la transparència i el retiment de comptes, tot aprofitant les possibilitats actuals de generació i visualització de dades que permetin a cada usuari triar les variables rellevants i fer la seva pròpia anàlisi. A més, el nou portal vincula estretament

determinades funcions pròpies del Departament: la cooperació, la pau i el desenvolupament amb la transparència i amb la participació ciutadana, atès que el portal serà obert a les aportacions, a la verificació i a la consulta. El nou portal permetrà la visualització de tot l'històric de la cooperació catalana, i això requereix un treball de detall d'harmonització de les diferents bases de dades anuals, que ja s'està duent a terme. D'altra banda, l'ACCD elaborarà un informe de gestió biennal, de caràcter més divulgatiu i amb elements visuals, per als anys 2016 i 2017.

Com es fa anualment, els resultats de la cooperació catalana seran incorporats al web de seguiment de la cooperació espanyola, que al seu torn alimenta el web de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Però també es maldrà per la publicació de les dades catalanes al portal de l'IATI (*International Aid Transparency Initiative*), el qual obre un espai de visibilitat internacional important per a la cooperació catalana, des d'una perspectiva de qualitat i de transparència.

Recordem que l'Agenda 2030 atorga gran importància a l'obtenció i explotació de dades de qualitat sobre desenvolupament, inclòs el suport a altres països en aquesta matèria. En el marc del procés d'elaboració de la Visió 2030 tindrà lloc una reflexió sobre les dades a la cooperació catalana, que ens permetrà actualitzar el diagnòstic sobre el tema i enfocar els objectius i tasques de futur.

3.3 Gestió del coneixement: avaluació i recerca

L'avaluació i la recerca són funcions fonamentals de la cooperació, que el Pla director impulsa des d'una perspectiva de gestió del coneixement i com a eines estratègiques, per a la millora contínua. En aquest 2018 tindran lloc diferents desenvolupaments, amb relació a aquestes matèries.

Primer, un impuls a l'avaluació operativa a l'ACCD amb l'avaluació dels projectes de cooperació directa amb la Direcció Provincial de Salut d'Inhambane (DPS-I, Moçambic) entre els anys 2011 i 2017. Atesa la rellevància de la DPS-I en un àmbit geogràfic i sectorial prioritari i pel volum de finançament atorgat, l'ACCD opta aquest 2018 per realitzar una avaluació sobre els processos de desplegament i gestió i sobre els resultats i impactes assolits per les actuacions finançades. Aquesta avaluació ha de permetre generar evidències i coneixements en relació amb els resultats i el model de col·laboració entre l'ACCD i la DPS-I, per tal d'extreure aprenentatges i recomanacions que contribueixin a prendre decisions fonamentades sobre futures col·laboracions entre ambdues institucions en propers cicles de planificació.

Més en general, les avaluacions operatives han de servir a l'ACCD per alimentar el cicle dels projectes, modificar les propostes i millorar-ne el caràcter transformador. Igualment, per crear sinèrgies entre programes, definir de treball pautes replicables, i crear metodologies que podran oferir-se a altres actors.

Segon, un impuls a la recerca com a instrument de desenvolupament, entre d'altres amb el desplegament de les subvencions INTCO, d'incentivació de la participació de centres de recerca, universitats i entitats catalanes en projectes de R+D sobre cooperació al desenvolupament amb finançament de la Unió Europea (UE). Amb pressupost 2017, aquesta línia de subvencions serà resolta i executada enguany.

Tercer, i de forma connexa amb els treballs per a la Visió 2030, tindrà lloc una reflexió de més abast sobre les qüestions de l'avaluació i la recerca en la cooperació catalana. A partir de les Directrius d'avaluació, elaborades l'any 2009, i plenament vigents tot i que no desplegades, la DGCD i l'ACCD es dotaran d'un model d'avaluació que faciliti la

incorporació contínua de les evidències generades, que reforci el vincle entre seguiment, avaluació i aprenentatge, i que inclourà un pla biennal d'avaluacions.

3.4 Qualitat i eficàcia

La funció de la DGCD de vetllar per la qualitat de la cooperació de la Generalitat ha tingut un desplegament on s'han consolidat dues línies d'actuació. La primera, més interna, ha consistit a supervisar la qualitat i l'eficàcia de les actuacions de les diferents unitats de la Generalitat que realitzen actuacions de cooperació. La segona, externa, s'ha basat en el seguiment i en la participació en els debats internacionals sobre desenvolupament: sobre la millora de l'AOD com a instrument —el que a partir del 2004 es va anomenar *debat sobre eficàcia de l'ajut*—, i sobre els resultats del desenvolupament, amb els marcs dels Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, i des de 2015 dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

En el pla intern, en aquest 2018 preveiem, d'una banda, la continuació del suport i de l'assessorament a les diferents unitats dels departaments de la Generalitat, especialment sobre elegibilitat de l'AOD i sobre les implicacions de l'Agenda 2030 per al treball departamental. D'una altra, la continuació de les activitats formatives, més estructurades, en matèria de cooperació al desenvolupament: amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC) tindrà lloc la quarta edició del Curs sobre la política de cooperació, i es farà també un curs avançat sobre cooperació per al personal de la Generalitat.

En el pla extern, Catalunya segueix de prop els debats internacionals en matèria d'eficàcia del desenvolupament i dels seus resultats, a través de la participació de la DGCD en diverses xarxes i espais. En l'àmbit de l'eficàcia, destaquen la Comissió d'Enfortiment Institucional i de Capacitats (CIB) de Ciutats i Governos Locals Units, liderada per la Federació holandesa de municipis (VNG); i el Grup de Treball Agenda 2030 de l'Organització Internacional de Regions Unides (ORU-Fogar), liderat per Catalunya. Es tracta de dos espais clau, reconeguts pel Fòrum d'Alt Nivell del *Global Partnership for Effective Development Cooperation* de l'OCDE.

En l'àmbit dels resultats, el 2018 és prioritari impulsar la reflexió i la posada en comú amb els socis internacionals en matèria d'implementació dels ODS en la cooperació al desenvolupament. Aquesta prioritat informarà el perfil de la participació catalana en espais com ara la Conferència de Regions Perifèriques i Marítimes (CRPM), a través del seu Grup de Treball de Cooperacions Externes, o en la xarxa *Platforma*, finançada per la Unió Europea.

3.5 Nous finançaments del desenvolupament

En el marc de l'Agenda 2030 i dels ODS, el desenvolupament sostenible és el resultat dels esforços concertats de múltiples agents, en tots els països i a tots els nivells. Si els processos de desenvolupament són responsabilitat de cada país, de cada ciutat i de cada població, per tal d'enfortir-los i donar-los suport són necessaris recursos tècnics i econòmics que van molt més enllà de les capacitats i del mandat de l'ajuda oficial al desenvolupament (AOD) convencional, i que s'hauran d'articular en una lògica molt més àmplia que la Nord-Sud. L'eficàcia de l'ajut, més que mai, dependrà no només de l'impacte de la mateixa despesa i de les actuacions finançades, sinó de la seva capacitat de mobilitzar altres finançaments i altres recursos, públics i privats, envers els Objectius de Desenvolupament Sostenible.

La cooperació pública catalana ha començat a identificar instruments en aquesta clau. El 2018, d'una banda, s'impulsarà la creació d'un fons fiduciari per a la cooperació internacional, amb el suport del Departament de Vicepresidència i d'Economia i Hisenda, i obert a la participació d'altres administracions públiques i de donants privats. Com a instrument per al finançament d'iniciatives de cooperació al desenvolupament, els fons fiduciaris faciliten la capitalització de les entitats, i són també un mecanisme de captació de fons addicionals. A partir de l'estudi i la comparació amb les iniciatives ja endegades per altres països, el fons fiduciari català vol estimular el finançament de projectes clau per al sector, especialment en matèria d'innovació.

D'una altra banda, i amb l'acompanyament de l'Institut Català de Finances (ICF), enguany es continuarà treballant en el disseny i posada en marxa de sistemes de salvaguarda que afavoreixin l'accés i la gestió de subvencions: un mecanisme d'assumpció de riscos, on la DGCD actuarà com a avaladora del pagament dels crèdits de les entitats; i un altre de bonificació d'interessos, per a afavorir l'accés a crèdits de curt termini, vinculats a l'execució de projectes subvencionats.

4. Relacions institucionals, coordinació, coherència i participació

4.1 Cooperació de país

El 2017 va veure com, especialment a partir de l'impuls a la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals (CCEL), la DGCD i l'ACCD encetaven un procés de coordinació reforçada entre les principals administracions públiques catalanes actives en cooperació al desenvolupament. El debat i concreció de les cooperacions país, iniciat en l'exercici anterior, serà aquest 2018 objecte de desplegament a diversos nivells.

Concretament, s'impulsarà un estudi de diagnòstic i estratègia sobre les polítiques de cooperació al desenvolupament de les administracions públiques i les associacions supramunicipals catalanes, el qual servirà per a orientar l'abast i l'estratègia de la coordinació i complementarietat entre elles. A partir d'aquest mapeig i de les seves recomanacions, serà possible fer propostes sobre els àmbits d'actuació i els rols específics de cada administració i, molt especialment, sobre actuacions de cooperació a iniciativa d'altres actors i les mesures de suport al sector. El seguiment d'aquest estudi el farà un grup d'impuls integrat pels membres de la CCEL i els ens locals interessats.

Igualment, serà adequat l'impuls a plans de treball conjunts amb altres institucions i administracions locals. Això ha de permetre la coordinació tècnica (planificació, seguiment...), la posada en comú de recursos (presència a terreny...), i la identificació d'actuacions conjuntes o d'interès mutu: campanyes de comunicació, Taula catalana per la pau i els drets humans a Colòmbia, o Ciutats Defensores, entre d'altres.

El 2018 el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament serà objecte d'una nova subvenció de suport a la seva estructura, i tindrà també lloc el seguiment de la subvenció de l'any anterior.

L'ACCD vetllarà per tal que les coordinadores territorials de Lleida i Girona continuïn fent el rol d'acompanyament a les entitats, de cada demarcació, amb la vocació que el suport pugui arribar també al territori de Tarragona. Alhora, es buscarà el suport i la coordinació del treball amb els ens locals en les seves iniciatives i fons destinats a l'enfortiment de les capacitats del teixit associatiu dels territoris de Catalunya.

4.2 Coordinació dels departaments de la Generalitat

Aquest 2018, com en els anys anteriors, la coordinació interdepartamental i la creació d'una política de cooperació al desenvolupament de la Generalitat més unificada i integrada són una prioritat estratègica. En són elements vertebradors els plans de treball, entre els diferents departaments i la DGCD/ACCD. La cooperació, per la seva part, mira també de reforçar altres plans i programes del Govern, i molt especialment el PNODS.

La DGCD/ACCD participarà en els espais de consulta dels departaments, especialment en el Grup de treball sobre violència sexual, en la Comissió Interdepartamental de la Sida, en la Comissió Interdepartamental d'Immigració, en el Grup de treball per a l'abordatge de la mutilació genital femenina, en el Grup de treball del Pla de Protecció Internacional de Catalunya, en la Comissió Mixta Paritària Generalitat - Ens locals en matèria d'immigració, apatridia i protecció internacional, i en el Comitè per a l'Acollida de les Persones Refugiades. Igualment, continuarà la participació de la DGCD/ACCD als diversos documents programàtics rellevants, com ara el Pla estratègic de polítiques d'equitat de gènere 2018-2021, el Programa d'intervenció integral contra la violència masclista 2016-2019, el Protocol d'actuacions per a prevenir la mutilació genital femenina, el Pla de polítiques de joventut 2017-2020, el Pla Nacional de l'Associacionisme i el Voluntariat o el Pla de Ciutadania i de les Migracions 2017-2020, entre d'altres.

En l'àmbit operatiu, continuarà la col·laboració entre l'ACCD i els departaments en la implicació d'aquests en el disseny i valoració de diferents convocatòries de l'ACCD; i, de forma recíproca, en la participació de l'ACCD/DGCD en la valoració dels projectes presentats a convocatòries dels departaments amb interès per la política de cooperació, com ara les convocatòries de l'ICIP i de la Sub-direcció general de Memòria, Pau i Drets Humans. Més en general, s'aposta per continuar enfortint la participació de les diferents unitats i organismes de la Generalitat a les cooperacions tècniques que impulsa l'ACCD.

4.3 Coherència de polítiques per al desenvolupament

En un marc d'ODS, la coherència de polítiques per al desenvolupament (CpD) apareix com un àmbit d'acció clau, imprescindible per verificar que l'esforç per assolir els ODS al propi país no vagi en contra de la capacitat d'altres països de fer el mateix. La CpD és una funció que la Llei de cooperació al desenvolupament assigna a la DGCD, i que té un espai central a la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament (CICD).

En el marc dels treballs per a l'elaboració de la Visió 2030 s'organitzarà, conjuntament amb el CIDOB, un seminari internacional amb la voluntat d'analitzar l'estat de la qüestió en la incorporació de la CpD a les polítiques públiques contrastant casos pràctics en països de l'entorn europeu, l'espanyol, així com amb experts en la matèria.

La DGCD continuarà impulsant la CpD en el conjunt de l'activitat de la Generalitat. Per això, en el marc dels plans de treball amb tots els departaments, es crearan grups específics per impulsar-la. En aquest sentit, com a primera activitat d'aquests grups es preveu una formació interdepartamental sobre CpD que s'acompanyarà del treball de materials *ad hoc* sobre coherència de polítiques per al desenvolupament.

Amb la Direcció General de Contractació Pública s'identificaran les oportunitats per desplegar la inclusió de criteris ètics en la compra pública, tal com està previst en l'Acord

del Govern del Codi per a una contractació pública socialment responsable. Es proposarà la creació d'un grup de treball intern per impulsar aquesta qüestió.

Enguany tindrà lloc la finalització del document tècnic per a la proposta d'Estratègia de la Generalitat sobre empresa i drets humans, acompanyada per la DGCD. S'informarà del procés al Síndic de Greuges i s'impulsarà la incorporació de les qüestions d'empresa i drets humans en el sistema de protecció dels drets humans a Catalunya. Igualment, es farà seguiment internacional dels avenços en aquesta matèria, amb la participació al Fòrum de Nacions Unides sobre Empresa i Drets Humans.

II. L'EXECUCIÓ DELS RECURSOS DE COOPERACIÓ AL DESENVOLUPAMENT DE LA GENERALITAT

Es preveu que, enguany, la Generalitat de Catalunya destini un total de 32,15 M€ a actuacions d'ajut oficial al desenvolupament (AOD). L'ACCD, principal òrgan executor d'aquesta política, n'aportaria 17,9. La resta d'unitats de la Generalitat preveuen destinar, per la seva banda, 14,25 M€ a actuacions de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional. D'aquest AOD global, 26,2 M€ es destinen a actuacions de cooperació dins les tres línies estratègiques (desenvolupament, acció humanitària i educació per al desenvolupament, EpD); la resta, a despeses de personal, administratives i de funcionament.

El fet de tractar-se d'un pressupost prorrogat no ha fet possible que aquest Pla anual incorpori l'augment de fons mínim previst pel Pla director 2015-2018, i que aquest concretava en deu milions d'euros addicionals, que es dotarien al pressupost de l'ACCD. L'AOD global queda, doncs, en unes xifres semblants a les de 2017.

5. Canalització dels recursos: modalitats

En el cas de l'ACCD, les formes de canalització predominants dels recursos econòmics són les modalitats de suport a iniciatives concertades i a iniciativa d'altres actors (39,58% i 33,91%, respectivament, de la despesa dins les línies estratègiques de desenvolupament, acció humanitària i EpD). Els instruments de finançament principals són els següents:

Convocatòria ordinària (actuacions d'execució màxima de 15 mesos). Un any més, l'ACCD dona continuïtat a la convocatòria de projectes de cooperació al desenvolupament i educació per al desenvolupament, represa l'any 2015, amb l'objectiu de donar suport al teixit associatiu català amb àmplia experiència en aquests àmbits. La dotació econòmica global serà de 4,25 M€. La convocatòria manté les prioritats definides el 2017, tot reforçant el treball als països prioritaris del Pla director, i a zones i amb pobles d'especial atenció: Sàhara Occidental, Bòsnia i Hercegovina, Palestina i Població Kurda.

Segon any de la convocatòria de programes concertats. Es tracta d'actuacions d'execució màxima de 30 mesos, iniciada el 2017 i amb una dotació global d'11 M€. La convocatòria recull diverses recomanacions de la planificació vigent, com són la concertació; la focalització geogràfica; un tractament més integrat del desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament, i l'impuls a la recerca i a la incidència. La dotació econòmica per a aquest 2018 és de 5,5 M€.

Fons específic de Lleida i Girona. El 2018 es replicarà la convocatòria de subvencions destinada a l'enfortiment de capacitats del teixit associatiu de les comarques de Girona i Lleida amb un doble objectiu: i) enfortir l'estructura de les entitats i ii) desenvolupar iniciatives d'educació per al desenvolupament. Es vetllarà per la implicació dels ens locals rellevants. Es manté la dotació de 240.000 €.

Pel que fa a la resta d'unitats de la Generalitat de Catalunya, la previsió és que executin un 69% dels seus recursos d'AOD a través de la modalitat d'iniciativa directa, i un 22% per mitjà d'esquemes de cooperació multilateral.

6. Actuacions i projectes temàtics principals

Dins els grans objectius estratègics de drets humans de les dones i col·lectius dels pobles, la programació 2017 va optar per una focalització més forta en alguns països i regions, i en determinats objectius específics. La focalització respon a una triple valoració: del context i de les necessitats; de les fortaleses de la cooperació catalana, i de les prioritats i formes de treball marcades pel Pla director 2015-2018. Alhora, les actuacions i projectes temàtics havien de ser abordats a partir de diversos instruments i modalitats: la cooperació directa, en ocasions a través d'agències multilaterals; els programes concertats, i les assistències tècniques amb diferents unitats de la Generalitat.

Igualment, l'abordatge inclou una perspectiva àmplia, amb formes d'intervenció integrals, on la prioritat del desenvolupament i de l'ajut humanitari orienta també actuacions de sensibilització, educació, incidència i recerca, i on l'ACCD persegueix articular una cooperació de país, amb un alt grau de coordinació i col·laboració amb les unitats de la mateixa Generalitat i amb altres institucions públiques catalanes, a través d'un nivell important de diàleg i sinèrgia amb el sector i d'un ventall ampli d'aliances nacionals i internacionals. Hi destaquem l'aplicació de l'enfocament de gènere i drets humans, propi del Pla director vigent, i que permet un abordatge transformador de les problemàtiques objecte d'intervenció.

Aquesta forma de treball, iniciada l'any 2017 i que es troba en procés de desplegament i consolidació, és la que segueix també la programació de 2018, un any en què es planteja un avenç en la consolidació de línies de treball iniciades en anys anteriors, tot posant en diàleg prioritats temàtiques i geogràfiques, bastint estratègies més enllà d'un país individual, afavorint visions més regionals i promovent els intercanvis entre països. Aquesta vocació d'ampliació es combina, tanmateix, amb un esforç per la localització que és pròpia i necessària per al treball multinivell. Així, es potencia la posada en pràctica d'iniciatives a escala local i regional, amb vocació nacional i global. En són exemples Nariño a Colòmbia, Inhambane a Moçambic, Casamance al Senegal, o Sousse a Tunísia. Així, els principals eixos de treball previstos per al 2018 són els següents:

6.1 Prevenció de violències i promoció de garanties de no repetició (especialment Guatemala, El Salvador i Colòmbia)

En els últims anys s'ha avançat en la consolidació d'un eix de treball que posa en relació el desenvolupament, els drets i la construcció de pau en països marcats per conflictes armats interns que afronten el repte de gestionar les violències del passat alhora que s'enfronten a violències actuals. A partir d'aliances estratègiques de l'ACCD de llarga

data a Guatemala, El Salvador i Colòmbia s'ha generat un àmbit d'oportunitats d'intercanvi tècnic al qual s'han anat sumant diferents unitats de govern, tot convertint l'actuació en una aposta estratègica per a la Generalitat. Destaquen l'Arxiu Nacional de Catalunya, el Departament de Cultura, la Sub-direcció General de Memòria, Pau i Drets Humans, el Memorial Democràtic i l'ICIP.

A partir de la signatura d'un acord de voluntats conjunt, s'aniran desenvolupant actuacions en les quals cada actor contribuirà a partir de la seva expertesa. Les línies de treball principals són:

- a) Enfortiment institucional per a la gestió del passat** (veritat, memòria, justícia i reparació): d'una banda, suport a la gestió d'arxius, museus, comissions de veritat i espais de memòria, potenciant l'ús de noves tecnologies, i fent èmfasi en les vulneracions de drets humans i les desigualtats de gènere per transformar-les. D'una altra, cerca de persones desaparegudes.
- b) Transformació social:** pedagogia de la memòria a través de xarxes de docents i d'intercanvi de metodologies utilitzades a l'aula entre els diferents països; polítiques juvenils orientades a prevenir la violència a partir de la participació, la memòria, la cultura i l'esport; i exili: reflexió i intercanvi amb persones (dones i joves) que han patit la violència al seu país d'origen amb persones que han viscut l'impacte de l'exili en primera o segona generació, a través de metodologies artístiques com a mecanismes de curació i transformació.

Aquest eix de treball ha contribuït a consolidar aliances europees amb actors com Swisspeace, referents a la protecció d'arxius en risc. Swisspeace i l'Arxiu Nacional de Catalunya han sistematitzat conjuntament l'experiència de l'Archivo Histórico de la Policía Nacional de Guatemala, amb finançament de l'ACCD i del govern de Suïssa. El resultat d'aquest exercici serà una publicació traduïda a diferents idiomes que servirà de bona pràctica per a altres països en situacions de postconflicte.

6.2 Apoderament polític i econòmic de les dones i la població juvenil en construcció de pau i lluita contra violències (especialment a la Mediterrània - Marroc i Tunísia)

A la Mediterrània, la promoció de l'economia social i solidària (ESS) emergeix com a sector prioritari, que pot contribuir a unificar i aportar coherència al conjunt d'actuacions de l'ACCD a la regió. L'ESS és, al mateix temps, una pràctica econòmica i un moviment social. Un dels seus horitzons més transformadors és la consolidació de mercat social, una xarxa de producció, distribució i consum de béns i serveis, que funcioni amb criteris democràtics, ecològics, feministes i solidaris, constituïda per empreses de l'economia social i solidària i per consumidors i estalviadors individuals i col·lectius —el que s'ha anomenat «intercooperació»—. L'ESS es continuarà potenciant en el marc de l'acord amb el Consell Regional de Tanger-Tetouan-Alhoceïma, i es promou també a Catalunya a través d'una campanya de sensibilització a la xarxa d'albergs Xanascot de l'Agència Catalana de la Joventut, així com a través del suport d'iniciatives municipals de comerç just.

Com a novetat, aquest 2018 es posa en marxa el projecte «Apoderant les dones de la Mediterrània». Es tracta d'una iniciativa promoguda per l'Agència Catalana de la Joventut i la Direcció General de la Joventut, amb el suport de l'ACCD, per a la promoció de l'ESS entre les dones joves, i que implica diferents països mediterranis: el Marroc, Algèria, Tunísia, Itàlia i França. L'ACCD contribuirà a l'enfortiment del Governorate de

Sousse per abordar aquesta iniciativa mentre manté, també a Tunísia, la promoció de la participació de la joventut a la vida política.

En l'àmbit d'apoderament juvenil s'està implementant també un projecte a la Regió de l'Oriental centrat en tres temes: gènere, migració i interculturalitat. La iniciativa preveu accions que contribuiran a la lluita contra la discriminació basada en l'origen ètnic i en el gènere, mitjançant la sensibilització de la comunitat educativa sobre la importància de les nocions de convivència i l'acceptació de l'altre. El 2018 es donarà continuïtat a aquestes accions i s'identificaran sinèrgies amb altres actuacions que s'estiguin realitzant en el país i o en altres països on treballa l'ACCD que tinguin com a objectiu la promoció i la defensa dels drets humans de les persones migrades.

La Mediterrània és també un espai privilegiat per a la cooperació tècnica i la mobilització de coneixement; des de l'ACCD i la DGCD es renovaran enguany els esforços per tal de posar en marxa, de forma conjunta amb els departaments de la Generalitat i d'acord amb els objectius del Pla director, actuacions per a l'enfortiment de les capacitats dels actors de desenvolupament d'aquesta regió.

6.3 Apoderament de les dones i lluita contra les violències de gènere (especialment a l'Àfrica subsahariana - Senegal i Moçambic)

Un dels eixos clau de la cooperació de Catalunya en el marc del Pla director actual ha estat l'apoderament de les dones i la promoció del dret a una vida lliure de violències. Si bé les principals actuacions de cooperació directa i programes s'han concentrat a Àfrica, es tracta d'una problemàtica global amb socis a la Mediterrània, a Amèrica Llatina i a Catalunya. Alguns dels principals àmbit de treball són:

- a) Enfortiment institucional multinivell per a la implementació de polítiques i mecanismes de lluita contra les violències basades en gènere (formació, coordinació institucional, apoderament d'actors i sensibilització de la ciutadania, així com sistematització i millora contínua).
- b) Apoderament econòmic de les dones (sobirania alimentària, promoció empresarial).
- c) Ciutats segures i resilients per a les dones: prevenció i protecció davant l'impacte del canvi climàtic.

D'aquesta manera, l'ACCD ha establert aliances amb titulars d'obligacions en la matèria, com el Ministeri de Gènere de Moçambic, la Direcció Provincial de Gènere d'Inhambane o l'Agència Regional de Desenvolupament de Kolda. A banda de potenciar el diàleg multinivell dins dels estats, es fomenta la perspectiva global a través d'iniciatives interagencials de Nacions Unides (UNFPA, ONU Dones i PNUD) així com l'intercanvi d'experiències entre països i amb Catalunya.

Així, aquest 2018 tindrà lloc un espai de debat internacional al novembre, en el marc del Dia Internacional contra les Violències de Gènere. Es concentraran a Barcelona institucions públiques africanes i moviments de dones i feministes per amb el suport de l'ACCD amb l'objectiu d'analitzar conjuntament els avenços i els reptes compartits. En aquest intercanvi es buscarà la participació de mecanismes de gènere catalans com l'ICD, l'Oficina de Dones i LGBTI de la Diputació de Barcelona o el Centre municipal d'emergències per violència masclista de l'Ajuntament de Barcelona, per tal d'identificar oportunitats futures de cooperació tècnica.

Pel que fa al Senegal, s'està articulant una dinàmica de treball coordinada i conjunta entre el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament, la Diputació de Barcelona i l'ACCD.

Finalment, com a novetat per al 2018, es buscarà establir una aliança amb un fons de dones, com a fórmula estratègica per enfortir organitzacions de dones i feministes de base per la igualtat de gènere, tal com insta el Pla director. Aquesta iniciativa s'entén com a continuïtat dels esforços iniciats per l'ACCD el 2015 en una convocatòria específica de suport als moviments feministes de base represa l'any passat en una línia diferenciada dins la convocatòria oberta 2017.

6.4 Crisi de refugi (*centrat en països veïns a Síria, especialment Líban*)

Per al 2018, la cooperació catalana reafirma la seva voluntat i compromís de contribuir eficaçment a l'atenció de les persones refugiades que es desplacen a través de la Mediterrània, sovint fugint de la guerra civil a Síria. Per això, la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Barcelona, la Diputació de Barcelona, l'Àrea Metropolitana de Barcelona i el Fons Català de Cooperació al Desenvolupament van subscriure, de forma conjunta, un acord de suport al Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) al Líban, i a través d'aquest s'enforteixen les municipalitats de la regió d'Al Fayhaa, situada a la zona del país on han arribat més persones cercant refugi. L'Agència de Residus de Catalunya i personal expert de l'Ajuntament de Barcelona i l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) acompanyen tècnicament el desenvolupament de la iniciativa.

A partir d'aquesta experiència sobre el terreny de promoció de la resiliència local, la cooperació catalana està desenvolupant una metodologia que ha de servir tant per al disseny de noves actuacions com per establir estratègies d'abordatge transversal i de coordinació amb les autoritats locals.

A través del Comitè per a l'acollida de les persones refugiades de la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, el programa d'acollida d'estudiants refugiats del Líban ofereix oportunitats a persones amb estudis universitaris inconclusos per haver hagut de deixar el país a causa de la guerra. Aquest comitè també acull el programa de mentoria social per a persones refugiades — Programa català de refugi— destinat a sol·licitants de protecció internacional o persones refugiades a Catalunya.

La Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania dona també suport al Pla de Retorn Voluntari (PRV), el qual preveu ajudes al retorn voluntari de persones immigrades estrangeres en situació d'exclusió social que voluntàriament expressin el seu desig de retorn al seu país d'origen.

Durant el 2018 el refugi serà una temàtica prioritzada per desenvolupar iniciatives de sensibilització, que tindran lloc en el marc del Programa «Biblioteques sense fronteres», coorganitzat pel Servei de Biblioteques del Departament de Cultura i l'ACCD.

6.5 Protecció de defensors/es de drets humans (*àmbit global, amb èmfasi a Amèrica Llatina*)

Una part essencial de la cooperació al desenvolupament de Catalunya és la promoció i la protecció dels drets humans de les persones, especialment d'aquelles que es troben en situació de risc per conflictes armats o entorns violents. En aquest sentit, es preveu

una estratègia integral de garanties per a defensors i defensores de drets humans, que va des de la prevenció i la protecció de persones i organitzacions al terreny fins al programa d'acollida temporal.

El Programa català de protecció (PCPDDH) es realitza amb el suport de diverses unitats del Govern, com la Direcció General de Relacions Institucionals i amb el Parlament —a través de la Sub-direcció General de Memòria, Pau i Drets Humans—, la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania i l'ACCD. Es tracta d'un acompanyament integral a les persones defensores, de sis mesos de duració. Durant la seva estada a Catalunya, se'ls oferirà atenció psicosocial, diversos tipus de formació i suport per a la incidència internacional, així com acompanyament al retorn. En l'edició de 2017 s'ha acompanyat una defensora i un defensor de Colòmbia. En la nova convocatòria d'aquest any s'espera acollir tres persones més.

Contribueix a aquest eix de treball la creació d'aliances i sinèrgies amb actors i programes (locals, nacionals i internacionals) que treballen per a la protecció dels defensors i defensores de drets humans. També es fomenten espais de debat i discussió per a la millora de les actuacions i del seu impacte.

La sensibilització en matèria de defensors i defensores forma també part d'aquesta estratègia integrada de la qual formen part diverses ONGD, que, en el marc dels programes concertats 2017, proposen múltiples iniciatives de debat i de difusió, amb la participació dels mateixos defensors i defensores, per tal de donar a conèixer la importància, legalitat i legitimitat de la tasca de defensa de drets humans, així com els reptes que afronten els/les defensors/es en desenvolupar la seva activitat. Es posa també èmfasi en la situació específica de les dones defensores, i en les seves necessitats de protecció específiques.

Cal destacar, en aquest eix de sensibilització, el projecte Ciutats Defensores, iniciativa conjunta d'administracions catalanes i organitzacions de la societat civil, que vol posar en valor la tasca dels defensors i defensores de drets humans, tot posant l'èmfasi en el treball de pedagogia a escoles i instituts. La iniciativa es desenvolupa en múltiples ciutats del territori, amb una implicació molt alta de cada municipi i de les seves institucions educatives.

7. Educació per al desenvolupament

La cooperació catalana, com prescriu el Pla director 2015-2018, ha avançat en un model d'intervenció que treballa de forma més integrada el desenvolupament, l'acció humanitària i l'educació per al desenvolupament, com palesen els projectes descrits. Des d'aquesta perspectiva, l'EpD és una eina clau per transformar les relacions desiguals de poder en tots els àmbits, en acarar les causes socials, culturals, econòmiques i polítiques que perpetuen les desigualtats, i per materialitzar els drets humans per a totes les persones, col·lectius i pobles, especialment els d'aquells tradicionalment exclosos, i que pateixen més vulneració dels seus drets.

7.1 Activitats d'educació per al desenvolupament en l'àmbit formal

Una de les actuacions serà la creació del Grup de treball d'impuls de la integració dels valors de la cooperació en el currículum escolar amb l'objectiu d'integrar i visibilitzar els valors de la cooperació, els continguts i les competències pròpies de l'EpD en les polítiques d'ensenyament. Aquest grup de treball estarà conformat per tots aquells

actors amb expertesa en l'àmbit formal i l'EpD, tant de la societat civil, del món acadèmic i de les administracions públiques. El grup de treball desplegarà i desenvoluparà les següents línies estratègiques per tal de poder assolir l'objectiu proposat:

- a) Identificar al currículum dels diferents cicles educatius els continguts propis de l'educació per al desenvolupament a partir dels blocs temàtics següents: pau, drets humans, gènere, interculturalitat, sostenibilitat i medi ambient.
- b) Relacionar aquests continguts del currículum amb els ODS, amb els seus objectius i indicadors.
- c) Identificar i sistematitzar materials pedagògics, recursos i espais de treball a partir de les temàtiques identificades, per tal de millorar l'impacte de les seves programacions d'aula.
- d) Dissenyar el Pla de formació del DENS segons les necessitats formatives del personal docent i del personal d'atenció educativa, a través del Pla de formació permanent sobre les temàtiques identificades.

El grup de treball elaborarà un document d'anàlisi i recomanacions on es desplegaran les línies estratègiques descrites anteriorment i que definiran les futures línies de treball i desplegament d'actuacions concretes.

També amb el Departament d'Ensenyament, i des d'una perspectiva d'EpD formal, continuarà l'actuació per a la introducció dels valors de la cooperació en els projectes educatius de centre. Amb el mateix Departament i amb Lafede.cat, l'ACCD impulsarà les jornades «Canviar l'escola per canviar el món», que tenen per objectiu visibilitzar la feina conjunta de les organitzacions de justícia global amb els centres educatius i els docents, i trobar fórmules per ampliar la participació real de l'alumnat, identificar elements per a la renovació pedagògica per a la transformació social, i construir l'escola com a espai de generació d'alternatives i de pensament crític.

7.2 Activitats de sensibilització per al desenvolupament

El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies preveu igualment diverses actuacions de formació i sensibilització: sobre els drets de les dones i el treball comunitari, centrades en el treball amb dones i amb homes joves per a la prevenció de la pràctica de la mutilació; els cursos de formació «Apropar-se al Sud», destinats a entitats, i que formen part del Pla de formació del voluntariat; així com la gestió i dinamització del portal Xarxanet.org, on es publiquen continguts, notícies, esdeveniments i campanyes de les entitats catalanes que fan cooperació internacional. L'Agència Catalana de la Joventut també participa en una campanya de sensibilització sobre sobirania alimentària i comerç just a la xarxa XANASCAT.

Dins el Departament de la Presidència, la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuais (CCMA) promou diferents programes audiovisuals rellevants des d'una perspectiva d'educació per al desenvolupament. Aquests són sobretot *Latituds*, un espai que vol donar visibilitat a aquells que impulsen solucions a la pobresa, les injustícies, les guerres i la sostenibilitat, i *Solidaris*, que setmanalment difon qüestions relacionades amb la problemàtica del desenvolupament i de la cooperació. Són també rellevants, des d'una perspectiva d'educació global, els programes *Signes dels temps* i *Tot un món*. Igualment, es preveu la cessió d'espais gratuïts per a ONGD, al voltant de campanyes de sensibilització. Les actuacions entre l'ACCD i la CCMA previstes al Pla de treball amb el departament de la Presidència han de permetre també de millorar la informació pública sobre les activitats de l'ACCD, especialment de les convocatòries de subvencions, així com l'organització conjunta d'activitats de difusió.

L'ACCD abordarà les tasques d'educació i sensibilització des d'una perspectiva global i amb formats innovadors. Pensem en el cicle sobre cinema, pau i drets humans a les escoles, endegat l'any 2017 en col·laboració amb la Filmoteca de Catalunya, el Departament d'Ensenyament, la Sub-direcció General de Memòria, Pau i Drets Humans i l'ACCD, i que tindrà continuïtat aquest 2018. Igualment important és el programa «Biblioteques sense fronteres» per un món més just, també iniciat l'any passat. L'ACCD maldrà per treballar nous formats que permetin una incidència pública més gran: contes, audiovisuals, arts escèniques, fotografia, mitjans de comunicació, exposicions... serviran per aprofundir en temes globals sobre els quals cal conscienciar per assolir ciutadania crítica, informada, solidària i activa. Així, i més enllà de la incidència pública vinculada als projectes subvencionats, l'ACCD impulsarà la incidència global, amb el convenciment que en alguns casos on l'acció directa no és possible o factible, cal ser impulsors i catalitzadors de la mobilització i l'actuació ciutadanes.

Destaquem també la tercera edició del Dia Europeu de la Solidaritat Local, cofinançat pel projecte europeu *Platforma*, i que en aquest 2018 estarà dedicat als drets humans i al gènere. Com en les ocasions anteriors, es promourà la mobilitat de personal tècnic i/o electes d'ens locals catalans, perquè entrin en contacte amb altres ciutats i regions actives en la matèria.

Finalment, dins el marc general de la reflexió estratègica per a l'elaboració de la Visió 2030 l'EpD tindrà un espai destacat. En concret, els debats han de permetre un diagnòstic actualitzat de l'EpD de la Generalitat, i una nova definició estratègica per al futur.

7.3 Divulgació i recerca sobre desenvolupament i pau

Catalunya compta amb algunes organitzacions i institucions clau, dins l'objectiu de creació d'opinió i de producció científica en qüestions de desenvolupament i les relacions Nord-Sud. L'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed) realitza en aquest sentit unes activitats molt consolidades. Destaquen els seus seminaris sobre els tres capítols de la cooperació euromediterrània (política, socioeconòmica i sociocultural), que apleguen decisors polítics, actors econòmics i empresarials i representants de la societat civil, per tal de fomentar un debat productiu sobre els temes clau que afecten la regió. L'IEMed impulsa també la recerca pròpia a través de l'enquesta Euromed, un estudi qualitatiu sobre les percepcions existents entre actors i decisors de tots els països de l'Associació Euromediterrània, dels diversos sectors, i participa en programes i xarxes de recerca política, econòmica, social i de seguretat de la Mediterrània.

Per tal de contribuir a la formació de professionals en els seus àmbits de treball, l'IEMed organitza cursos i mestratges, en col·laboració amb diferents universitats de l'àrea euromediterrània. El 2018 prosseguiran les seves publicacions (*Afkar/Idees* i *Quaderns de la Mediterrània*), i el treball en el terreny cultural, que tanta tradició té en aquest institut: tallers sobre diàleg intercultural; dinamització de xarxes de diàleg intercultural i gènere, i exposicions i activitats culturals, entre d'altres.

Destaca igualment l'activitat en matèria de recerca del Departament de Salut, que dona suport a la recerca biomèdica, la promoció i la divulgació de la salut en països en vies de desenvolupament que fa la *Fundació IS Global*. Amb seu a Barcelona, *IS Global* té per finalitat contribuir a enfortir la salut global mitjançant la generació de coneixement a través de la recerca científica, la transmissió i transferència de coneixement i la innovació, tant a països desenvolupats com als que es troben en vies de desenvolupament, amb èmfasi particular en les poblacions més desfavorides. El

Departament de Salut dona suport també a la infraestructura i els programes de formació i recerca de l'Oficina de Barcelona de l'OMS-Europa, ubicada al recinte de Sant Pau.

El 2017 tindran continuïtat les línies de treball principals de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP), entre les quals els ajuts a la investigació, amb el suport a grups de recerca en temes relacionats amb la pau i els drets humans. L'ICIP organitzarà el seu seminari anual sobre dret internacional humanitari, a Tarragona, i preveu la convocatòria del Premi internacional Constructors de Pau, així com un acte de celebració del dia escolar de la no-violència. Continuaran les línies de publicacions: *Revista per la Pau / Peace in Progress*; la col·lecció «Working Papers»; la col·lecció «Informes i documents ICIP», i la col·lecció «Policy Papers». En general, ACCD i ICIP faran un esforç més gran de coordinació i complementarietat; en aquest sentit, compartiran les seves programacions operatives i estratègiques al llarg de l'any, i definiran sinergies i actuacions compartides.

8. Instruments

8.1 Cooperacions tècniques

Les assistències tècniques es consoliden com un instrument central tant de la cooperació sectorial de les unitats dels diferents departaments de la Generalitat, com de la mateixa ACCD. La programació de 2018 n'és una bona mostra. A banda de les assistències tècniques ja citades anteriorment i emmarcades en estratègies més grans, esmentem aquí d'altres, com les del Departament de Cultura, que manté diverses cooperacions: un conveni de col·laboració amb la Biblioteca Nacional Iliia Chavchavadze (Parlament de Geòrgia); la col·laboració amb la Universitat de Barcelona per fer excavacions arqueològiques a Oxirinc (Egipte), o un projecte de Twinning finançat per la Unió Europea per al reforçament institucional del Ministeri de l'Audiovisual del Marroc, concretament en el reforçament de les competències del Centre Cinematogràfic Marroquí, en la seva planificació estratègica, i en la preservació i conservació de l'arxiu fotogràfic del Ministeri de la Comunicació.

El Departament de Territori i Sostenibilitat realitzarà diverses assistències tècniques. A través de l'Agència de l'Habitatge de Catalunya, es donarà assessorament i formació a la Société d'Études et de Promotion Tunis Sud. El Departament de Polítiques Digitals i Administració Pública, per mitjà de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya (EAPC), durà a terme dues actuacions d'enfortiment institucional per a la millora de les capacitats dels agents institucionals (electes locals, membres del govern, personal de l'administració...), una a Amèrica Llatina i una altra al Kirguistan i Turkmenistan.

El Departament de Territori i Sostenibilitat també assegurarà, en primer lloc i a través de l'Agència de Residus de Catalunya, una assistència tècnica important a Bolívia: el Programa de residus sòlids preveu activitats de suport a l'administració, la planificació, la legislació i la gestió de residus urbans. Es preveuen també altres activitats de suport a la gestió dels residus a El Salvador i el Líban, en col·laboració amb l'ACCD. En el marc del Programa SwitchMed es preveuen projectes sobre consum i producció sostenibles (CPS) a països del Mediterrani (Tunísia, el Marroc, Algèria i el Líban), per part de l'Agència de Residus de Catalunya / Centre d'Activitat Regional pel Consum i la Producció Sostenibles (SCP/RAC).

El Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació desplegarà aquest 2018 diverses actuacions. A través del Centre de Ciència i Tecnologia de Catalunya, preveu la creació d'un marc de gestió participativa per al desenvolupament sostenible dels

boscós i els territoris rurals al Líban. A l'Iran, donarà suport a la millora de les capacitats de les entitats de la societat civil, per tal que aquestes contribueixin a la governança forestal i al creixement sostenible en la regió Nord. La Direcció General d'Agricultura i Ramaderia desplegarà la declaració d'intencions de cooperació en sanitat vegetal que ha subscrit amb la Direcció de Sanitat Vegetal del Ministeri d'Agricultura de la República de Cuba. Es tracta d'un espai que han creat a la intranet del departament específic de cooperació al desenvolupament, amb informació del Pla de treball, enllaços al nostre web i als documents estratègics, etc.

Destaquem aquí també la base de dades de persones expertes, creada pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació per impulsar la cooperació tècnica. Es tracta d'un espai específic a la intranet d'aquest departament, amb informació sobre els plans de treball en matèria de cooperació, enllaços als documents estratègics, i sobretot la possibilitat que el personal interessat a participar en projectes de cooperació tècnica presenti les seves referències.

A banda, en aquest espai hi ha l'opció que els treballadors del Departament que estiguin interessats a participar en projectes de cooperació tècnica puguin presentar el seu CV. El Departament va fer una crida informativa interna per explicar aquesta opció. Finalment, i dins de l'instrument de beques, la Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Empresa i Coneixement donarà continuïtat als seus ajuts, destinats a universitats, centres de recerca i fundacions hospitalàries per a la contractació de personal investigador novell (FI-DGR), de gran importància econòmica, i a les beques i ajuts postdoctorals en el marc del programa Beatriu de Pinós, per a la incorporació de personal investigador al sistema de ciència i tecnologia català. Rebran suport programes de postgrau rellevants, des del punt de vista de la cooperació al desenvolupament: el Màster Universitari Erasmus *Mundus* en polítiques educatives per al desenvolupament global, amb les universitats d'Oslo i Malta; igualment, el Màster Universitari en Planificació Integrada per al Desenvolupament Rural i la Gestió Ambiental (Universitat de Lleida); el Màster Universitari en Drets Humans, Democràcia i Globalització (Universitat Oberta de Catalunya); el Màster Universitari en Relacions Internacionals, Seguretat i Desenvolupament (UAB), i el Màster Universitari en Desenvolupament Internacional, coordinat per l'Institut Barcelona d'Estudis Internacionals (IBEI).

Des d'una perspectiva estratègica, les actuacions de creació de capacitat tècnica ocupen un lloc important dins l'Agenda 2030: de la mateixa manera que la cooperació ja no és un afer Nord-Sud, s'esborra també la frontera entre el que és intern i el que és extern a les fronteres de l'Estat. El fet de situar-se en una mateixa matriu de resultats iguala els governs del Nord i del Sud i facilita la seva cooperació tècnica, on el que es fa a dins té una connexió més fàcil amb el que es fa a fora. Donar prioritat, en cada país, a determinats ODS porta, de forma natural, a estratègies d'intercanvi, a cooperacions internacionals i a partenariats horitzontals, amb aprenentatges per a les dues parts. Aquests esquemes internacionals (N-S, S-S, triangulars, en xarxa...) d'intercanvi i assistència tècnica, amb caràcter de benefici mutu i orientats a l'assoliment dels ODS, seran cada cop més estratègics, també per als donants internacionals i els grans programes de cooperació.

Per això, l'ACCD es planteja una línia de treball renovada de creació de capacitat tècnica, a partir del coneixement existent a l'Administració pública, i en àmbits d'expertesa com ara les infraestructures i serveis, la governança de la descentralització, justícia, salut... Un treball conjunt amb els departaments i les seves unitats, que implica la posada en valor de la feina feta pel personal del sector públic, tot incentivant la millora contínua i una mirada oberta a noves realitats i oportunitats d'aprenentatge i resolució

de problemes. En aquest context, la Mediterrània apareix com una àrea clara d'acció preferent, que facilita a més la col·laboració amb altres agències internacionals, com ara la GIZ, el British Council o la cooperació oficial belga. Aquestes van participar al taller «Connecting the dots», organitzat l'any passat i on es va presentar un compendi de les experteses de les diferents unitats de la Generalitat i d'altres administracions públiques.

També en el marc dels treballs per a l'elaboració de la Visió 2030 tindrà lloc una reflexió sobre creació de capacitats i cooperació tècnica, juntament amb altres instruments de la cooperació catalana, com ara el codesenvolupament.

8.2 Esport i desenvolupament

Seguint amb la línia de treball iniciada el 2017, es treballarà amb nous instruments, com ara l'esport com a facilitador en la prevenció dels conflictes i en l'acompanyament en situacions de postconflicte. Recordem aquí la Resolució 58/5 aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, de 3 de novembre del 2003, referent a l'esport com a mitjà per promoure l'educació, la salut, el desenvolupament i la pau. Es tracta d'una línia de treball d'una certa ambició, que persegueix posicionar Catalunya dins l'àmbit de la cooperació internacional, mitjançant l'ús de l'esport com a instrument de treball i la creació d'una metodologia pròpia, que permeti abordar les problemàtiques pròpies de les crisis humanitàries a través de la pràctica físicoesportiva.

Destaquem les actuacions següents: en el marc dels XVIII Jocs Mediterranis que es duran a terme a Tarragona (juny a juliol de 2018), s'impulsarà la participació de voluntaris de tots els països participants, a partir de la feina feta per la DGCD el 2017. Fer possible la participació en els Jocs de voluntaris internacionals dels 26 països participants, amb independència de la seva situació política, ha de contribuir a fomentar la pau i el diàleg entre tots els pobles de la Mediterrània.

El 2018 s'iniciarà l'organització d'un congrés internacional sobre l'esport i la cooperació al desenvolupament, que tindrà lloc el 2019, amb l'objectiu d'actualitzar les bones pràctiques sobre la utilització de l'esport com a instrument per a la cooperació al desenvolupament, i d'analitzar quina és la contribució a la consecució dels ODS. L'objectiu és la integració d'aquest instrument dins la pràctica i la metodologia de la cooperació catalana i de l'ACCD. El congrés comptarà amb aportacions i testimonis d'organitzacions internacionals i organismes públics d'arreu del món que treballen en aquest àmbit.

8.3 Programes d'altres donants

En els darrers anys, la cooperació catalana ha anat explorant formes de millorar l'accés al finançament internacional, especialment europeu, per als seus projectes —inclosos els de les entitats catalanes—. En aquests moments sembla clar que, més que intentar accedir a qualsevol tipus de finançament, les subvencions europees i d'altres donants multilaterals han de servir per capitalitzar i fer créixer els projectes i la presència que la cooperació catalana ja ha construït, amb els seus propis recursos, a diverses zones del món. I igualment, per donar més potència a aquesta presència i als seus resultats, tot propiciant alhora una transformació positiva de les formes de treball de l'ACCD i d'altres unitats de la cooperació pública.

Per això, el 2018 es continuaran explorant nous mecanismes de finançament de projectes, que puguin afegir valor estratègic als nostres projectes, i també una capacitat

econòmica més gran de la que ja permet l'aportació ciutadana, via impostos. Es tracta de portar la cooperació catalana a nivells més alts d'incidència, visibilitat i prestigi. També de posar-la a prova, tot fent-la mesurar-se en entorns molt competitiu i de gran qualitat tècnica, com són els fons fiduciaris implementats per la Comissió Europea, i de fer valdre la seva especificitat com a cooperació descentralitzada, que privilegia el treball multinivell i la proximitat amb la població.

De la mateixa manera, els convenis multilaterals i multidonants han d'esdevenir una eina habitual en la nova manera de treballar, especialment de l'ACCD: n'és un exemple el projecte amb el PNUD al Líban d'actuació sobre refugiats a Trípoli, que té incidència en la gestió de residus de quatre municipis, i que es treballa conjuntament amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona, Medcités, l'Ajuntament de Barcelona i el Fons Català de Cooperació.

El progrés d'aquests nous instruments farà imprescindible, tanmateix, una revisió del marc legal i normatiu. Una revisió que ha d'implicar també altres fórmules de treball, més enllà de les subvencions i convenis, i que donin resposta a la necessitat de relacionar-se amb una multiplicitat d'agents, d'establir projectes propis sense concurrència, o de crear partenariats i aliances per àmbits d'expertesa.

A banda del finançament de projectes, se cercarà la participació en instruments de suport a la cooperació tècnica finançats per la UE, especialment per a l'enfortiment de les capacitats tècniques i administratives (Twinning, Taixex) i en l'espai mediterrani.

9. Enfortiment dels actors de la cooperació i suport al sector

Recordem que, com prescriu la Llei de cooperació al desenvolupament, la primera i més important especificitat del model català de cooperació és la concepció de la intervenció pública com a complementària i impulsora de les iniciatives cíviques de solidaritat i de cooperació. Al llarg del temps, aquest model s'ha desplegat sobretot a través d'una activitat subvencionadora dels projectes identificats i proposats per les ONGD catalanes.

Aquest 2018, torna a ser prioritari complementar aquest suport econòmic amb altres fórmules de creació de capacitat dels actors de la cooperació catalana: suport a les seves entitats, a la seva internacionalització, a les seves tasques d'incidència; esforç per mantenir i millorar l'equilibri territorial del teixit associatiu a Catalunya, i per identificar noves formes de col·laboració i concertació; nous intercanvis entre entitats i administració, i aliances estretes amb les organitzacions de segon nivell, per avançar envers aquests objectius. Destaquem també les iniciatives d'altres unitats, com ara ACCIÓ, activa en la promoció de la internacionalització de les entitats catalanes del tercer sector social i l'ESS, i que enguany subvenciona la participació d'una missió prospectiva a Argentina.

El 2018 es manté el suport a les estructures i organitzacions de segon nivell, representatives del territori: Lafede.cat i les coordinadores de Girona i de Lleida. A partir del treball de detecció i de definició de necessitats de les entitats de la resta del territori, realitzat l'any passat, s'avançarà en la identificació de fórmules de suport a Tarragona.

L'ACCD s'esforçarà per ajudar les entitats a assolir un impacte més gran de les seves actuacions, en termes de comunicació, sensibilització i incidència. Continuarà la facilitació d'espais —preferentment públics— per a actes, jornades, cursos i formacions: Filmoteca de Catalunya, xarxa de transports de la ciutat de Barcelona, xarxa d'albergs de la Generalitat de Catalunya, servei de biblioteques del Departament de Cultura, etc.

Igualment, es facilitaran els canals de difusió propis de l'ACCD i del Govern de la Generalitat (canals propis de l'ACCD; plataforma XTEC; difusió a públic juvenil; butlletins, i canals dels transports públics, entre d'altres).

També al llarg de 2018 es farà una detecció de necessitats entre les entitats, orientada a fer, des de l'ACCD, una oferta formativa específica en matèria de TIC, eines tecnològiques i xarxa (des d'eines de treball *on line* a ús de *big data*, *blockchain*, o temes de seguretat en la xarxa). L'objectiu és facilitar la comprensió i divulgació de les noves tecnologies, fins a fer-les assequibles i segures, per tal que puguin ser incorporades en l'operativa de les entitats.

Finalment, se subscriuran una sèrie de convenis, especialment amb els col·legis professionals: metges; aparelladors; arquitectes; periodistes, i Associació de Premsa Comarcal.

ANNEXOS

Taula I. Previsió d'AOD de la Generalitat de Catalunya 2018, per departaments

Departament	Previsió despesa AOD (€)
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació	31.966,74
Departament de Cultura	8.000,00
Departament d'Empresa i Coneixement	3.929.144,49
Departament d'Ensenyament	4.990,00
Departament de Polítiques Digitals i Administració Pública	15.000,00
Departament d'Interior	2.000,00
Departament de la Presidència	1.173.753,00
Departament de Salut	3.288.266,61
Departament de Territori i Sostenibilitat	918.400,00
Departament de Treball, Afers Socials i Famílies	347.388,29
Departament d'Acció Exterior, Relacions Institucionals i Transparència	
ACCD	17.900.000,00
Altres unitats del Departament	4.531.995,59
Total amb despeses administratives, de personal i altres	32.150.904,72
Despeses per a actuacions de desenvolupament, acció humanitària i EpD	26.200.698,08

Taula II. Previsió de distribució de la despesa segons línia estratègica, despeses administratives excloses

Línia estratègica	ACCD		Resta unitats		Total	
	€	%	€	%	€	%
Acció humanitària	450.000,00	3,25 %	198.760,36	1,61 %	648.760,36	2,48 %
Desenvolupament	11.562.493,40	83,61 %	6.388.672,99	51,64 %	17.951.166,39	68,51 %
EpD i capacitats	1.817.003,22	13,14 %	5.783.768,11	46,75 %	7.600.771,33	29,01 %
Total	13.829.496,62	100 %	12.371.201,46	100 %	26.200.698,08	100 %

Taula III. Distribució de la despesa de les línies estratègiques de desenvolupament i acció humanitària, per països prioritaris

Països prioritaris Pla director	Import €
Bolívia	30.000,00
Colòmbia	1.246.121,00
El Salvador	754.581,32
Equador	--
Gàmbia	--
Guatemala	1.108.110,50
Marroc	650.210,00
Moçambic	764.443,95
Nicaragua	--
Palestina	700.000,00
Sàhara Occidental	126.144,00
Senegal	556.278,00
Tunísia	250.000,00
Total països prioritaris	6.185.888,77
Pendent d'assignar geogràficament	2.680.091,94

Taula IV. Previsió de distribució de la despesa per modalitats

Modalitat	ACCD		Resta unitats		Total	
	€	%	€	%	€	%
Bilateral a iniciativa d'altres actors	4.690.000,00	33,91 %	562.600,00	4,55 %	5.252.600,00	20,05 %
Bilateral a iniciativa directa	2.914.894,69	21,08 %	8.555.973,47	69,16 %	11.470.868,16	43,78 %
Bilateral en concertació	5.473.601,93	39,58 %	531.766,74	4,30 %	6.005.368,67	22,92 %
Multilateral	751.000,00	5,43 %	2.720.861,25	21,99 %	3.471.861,25	13,25 %
Total	13.829.496,62	100 %	12.371.201,46	100 %	26.200.698,08	100 %

Taula V. Compromisos i fites del Pla director 2015-2018

	15	16	17	18
1. S'ha aplicat l'enfocament estratègic de gènere i drets humans a tot el cicle de la política de cooperació al desenvolupament.				
1. La majoria d'actuacions promogudes responen a l'enfocament estratègic establert al Pla director, d'acord amb els criteris i mecanismes que es defineixen per a la seva aplicació	•	•	•	•
2. S'han revisat les directrius d'equitat de gènere segons l'enfocament estratègic i s'implementa un nou pla d'acció per a la seva aplicació	•			
3. S'han aprovat les directrius de sostenibilitat en la cooperació adaptant-les a la resta de directrius i als continguts del Pla director i s'han posat en marxa les actuacions prioritàries que se'n deriven				
2. S'ha promogut una cooperació al desenvolupament participativa, coherent i transparent.				
4. S'han promogut noves activitats en els actuals espais de participació i en relació amb la gestió del coneixement	•			•
5. S'han promogut noves eines per afavorir l'apropiació del Pla director pels departaments de Govern	•	•	•	•
6. S'han establert nous mecanismes de transparència i de rendició de comptes que incorporen l'enfocament de gènere i drets humans	•	•	•	•
3. S'han posat al centre de la política de cooperació al desenvolupament els drets humans de les dones i els drets col·lectius dels pobles				
7. S'ha desplegat noves línies de col·laboració amb l'Institut Català de les Dones	•	•		
8. S'han creat convenis de col·laboració amb entitats o moviments que impulsin projectes en defensa dels drets humans de les dones			•	•
9. S'han promogut iniciatives adreçades a cadascun dels objectius específics del Pla director				
10. Un 80 % de les actuacions promogudes per l'ACCD preveuen algun dels dos objectius estratègics previstos: drets humans de les dones i drets col·lectius dels pobles	•	•	•	•
11. S'han impulsat, des de la DGCD, nous mecanismes per tal que el conjunt d'actuacions de cooperació impulsades per departaments i organismes de la Generalitat s'adrecin progressivament als objectius estratègics previstos	•	•	•	
12. S'han establert convenis de col·laboració amb entitats que tenen com a fonament la defensa dels drets col·lectius dels pobles	•	•		
4. S'han focalitzat les actuacions en els països prioritàris del Pla director				
13. La modalitat concertada de cooperació es concentra majoritàriament als països amb presència permanent de l'ACCD			•	•

14. S'ha reforçat la presència de la cooperació catalana a països socis a través de les delegacions de l'ACCD i mitjançant aliances amb altres administracions	•	•	•
15. S'ha establert una línia de suport a actuacions en països amb crisis de llarga durada	•	•	
5. S'ha impulsat una acció coordinada i coherent de Govern pel que fa als objectius del Pla director			
16. S'han facilitat instruments i recursos als departaments i organismes de la Generalitat per a la planificació de les seves actuacions de cooperació al desenvolupament d'acord amb el Pla director	•	•	•
17. S'ha convidat a participar des de l'inici als departaments i organismes de la Generalitat en els clústers de cooperació impulsats per l'ACCD.	•	•	•
18. S'han realitzat informes d'anàlisi i s'han posat en marxa accions per promoure la coherència de polítiques per al desenvolupament d'altres polítiques i actuacions de la Generalitat amb dimensió exterior	•	•	•
19. S'han realitzat missions conjuntes amb agendes compartides a tots els espais on coincideixen diferents departaments i unitats de Govern amb un impacte en desenvolupament: espais multilaterals, Beijing +20, missions a països socis, etc.	•	•	•
20. S'han incorporat criteris d'economia social i solidària, que segueixin els valors de la cooperació catalana, aquí expressats, en els processos de contractació de béns i serveis de la Generalitat		•	•
6. S'ha promogut la complementarietat entre el desenvolupament, l'acció humanitària i l'EpD per a l'assoliment dels objectius estratègics			
21. S'han reforçat els mecanismes de coordinació i col·laboració entre l'ACCD i el Departament d'Ensenyament, el Departament d'Empresa i Coneixement a través de la Secretaria d'Universitats i Recerca, el Departament de Benestar Social i Família a través de la Direcció General de Joventut i l'Institut Català Internacional per la Pau	•	•	•
22. S'ha avançat en la promoció d'una presència estructurada i transversal de l'educació per al desenvolupament en el currículum educatiu a Catalunya en l'educació en tots els nivells educatius, tot potenciant accions educatives de servei a la comunitat	•	•	•
23. S'ha avançat en l'impuls de la formació del professorat en EpD, mitjançant mecanismes de formació permanent	•	•	•
24. S'ha promogut l'EpD en l'àmbit de l'educació no formal, especialment en l'àmbit de l'associacionisme educatiu		•	•
25. S'han previst, en cada pla anual, campanyes que sensibilitzin, formin o incideixin a la societat catalana i al Govern en relació amb els processos que s'acompanyen a països socis o en l'àmbit internacional	•	•	•
26. S'han impulsat accions d'incidència d'acord amb l'EBDH dirigides als titulars d'obligacions així com als titulars de responsabilitat d'acord amb la legalitat internacional	•	•	•

27. S'ha fomentat la participació catalana en xarxes locals i internacionals d'incidència política i espais institucionals de debat relacionats amb els objectius estratègics del Pla director i a favor d'un multilateralisme eficaç	•	•	•	•
28. S'ha incrementat la presència catalana en fòrums internacionals de recerca vinculada als objectius estratègics del Pla				•
29. S'ha promogut un projecte de recerca, com a mínim, adreçat a cadascun dels objectius estratègics del Pla				
30. S'han fomentat actuacions conjuntes entre universitats i centres de recerca i ONG	•	•	•	•
31. S'han concentrat un mínim del 20 % dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a actuacions d'educació per al desenvolupament	•	•	•	•

7. S'han adaptat les modalitats i els instruments de cooperació al servei dels objectius estratègics

32. Es disposa d'un instrument de finançament flexible i transparent vinculat als clústers de cooperació que respongui a la modalitat concertada de cooperació			•	•
33. S'han habilitat fons per promoure l'acció d'organitzacions, moviments i xarxes de dones i feministes	•		•	
34. Les convocatòries de subvencions d'actuacions a iniciativa d'altres actors incorporen criteris que faciliten l'acompanyament a processos i orienten a l'enfocament i objectius estratègics d'aquest pla	•	•	•	•
35. S'ha vehiculat un mínim del 50 % dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a través de la modalitat bilateral a iniciativa d'altres actors	•	•	•	•
36. S'ha vehiculat un mínim del 10 % dels recursos de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament a través de la modalitat bilateral concertada		•	•	•

8. S'han impulsat aliances estratègiques per al desenvolupament, com els clústers de cooperació

37. S'han definit els criteris per a la creació d'un clúster de cooperació	•	•		
38. S'ha impulsat la creació d'un clúster al voltant de les prioritats sectorials definides al Pla director i amb la participació dels diferents actors de cooperació, d'agents de recerca, incidència, cooperació a terreny i sensibilització, entre d'altres			•	•
39. S'ha creat, a l'ACCD, una unitat de treball encarregada d'analitzar i operativitzar les oportunitats per a la participació, l'impuls o la dinamització de clústers de cooperació				

9. S'ha potenciat la comunicació com a objectiu i eina estratègica al servei dels objectius del Pla director

40. S'ha elaborat un pla de comunicació d'acord amb els objectius dels plans anuals	•		•	•

41. S'ha impulsat una experiència pilot de presència de la cooperació a mitjans de comunicació locals i comarcals amb tots els actors, especialment amb les administracions locals
42. S'han impulsat campanyes conjuntes amb els actors de la cooperació catalana, establint incentius en les convocatòries de concurrència pública o mitjançant convenis específics ●
- 10. S'ha contribuït a la defensa dels drets humans i l'equitat de gènere a través de la incidència en les agendes internacionals de cooperació al desenvolupament i de desenvolupament**
43. La Generalitat aporta continguts i participa del seguiment i revisió a l'agenda d'eficàcia de la cooperació al desenvolupament, d'acord amb l'enfocament i els objectius del Pla director ● ● ● ●
44. La Generalitat haurà participat en el debat sobre ODS i el Post-2015 d'acord amb l'enfocament i el objectius del Pla director ● ● ● ●
45. La Generalitat haurà participat del debat Beijing +20 en coordinació amb la societat civil organitzada ● ● ● ●
- 11. S'ha impulsat la gestió del coneixement per millorar el cicle de la política de cooperació al desenvolupament**
46. S'implanten sistemes de gestió de la informació que permeten disposar d'una base de dades de la cooperació que s'impulsa des de la Generalitat ● ● ● ●
47. Els plans i memòries anuals de la cooperació catalana despleguen progressivament els continguts d'aquest Pla director i s'acompanyen de plans operatius de l'ACCD i dels principals departaments i organismes que participen de la política ● ● ● ●
48. S'han realitzat avaluacions d'actuacions de cooperació bilateral directa, a iniciativa d'altres actors i concertada, i s'han compartit els resultats amb els actors de la cooperació catalana, amb especial atenció a l'intercanvi de lliçons apreses amb el Fons Català de Cooperació, com a referent del la cooperació del món local a Catalunya ●
- 12. S'han enfortit les capacitats tècniques i organitzatives dels agents de cooperació**
49. S'han creat instruments de capacitació al voltant de l'enfocament estratègic orientats a la formació a l'intern de l'ACCD, a l'intern del Govern i en els agents de cooperació ● ● ● ●
50. S'han habilitat espais de formació específics per millorar les capacitats dels actors i s'han coordinat continguts per tal d'aprofitar altres espais, com els que es despleguen del Pla de formació de voluntariat de Catalunya, entre d'altres ● ● ● ●
51. S'ha implementat un pla formatiu dirigit a les entitats de Catalunya en col·laboració amb la Coordinadora d'ONGD i altres Moviments Solidaris de Lleida, la Coordinadora d'ONG Solidàries - CeDRe, la Coordinadora d'ONG de Tarragona i la Federació Catalana d'ONG ● ● ● ●

52. S'han enfortit les capacitats dels actors catalans de cooperació per identificar i aprofitar instruments de finançament internacional, amb una atenció diferenciada a la diversitat del teixit social	•	•	•	•
53. S'han enfortit les capacitats dels actors implicats en el model català de codesenvolupament per a treballar de forma concertada, aplicar un enfocament basat en gènere i drets humans i aprofitar els instruments de finançament internacional existents en aquest àmbit	•		•	•
54. S'ha acompanyat al Fons Català de Cooperació al Desenvolupament en l'enfortiment de capacitats dels ens locals, per tal que la iniciativa local continuï sent tret distintiu d'una cooperació al desenvolupament catalana propera a la ciutadania	•	•	•	•